

[דף סיכום בחינה](#)

מזהה בחינה: 001000256700 מזהה סטודנט: 246677

שם קורס: דיני נזיקין

מספר שאלה	ציון מירבי	ציון שאלה סופי
1.1	35.00	33.00
1.2	10.00	4.00
1.3	10.00	10.00
1.4	5.00	5.00
2	15.00	15.00
3	25.00	25.00

ציון בחינה סופי : 92.00

הבחינה הבדוקה בעמודים הבאים

- משך הבוחן – 90 דקות.
- כל חומר עזר אסור בשימוש, למעט סילבוס הבוחן.
- בתשובותיכם יש צורך לנמק (גם אם לא כתוב במפורש לעשות כן), להניח הנחות חלופיות ולהשתמש באסמכתאות במקום שהדבר נדרש.
- שימו לב למגבלת המילים בכל שאלה. מובן שאין חובה לנצל את כל מלוא המילים בכל שאלה.
- הסילבוס והחקיקה לבוחן מצורפים כנספח. מובן שלא כל המופיע שם רלוונטי לתשובות.

בהצלחה!

חלק 1 – אירועין

[מבוסס על אירוע אמיתי]

עומר, בן 50 ושיפוצניק במקצועו, החליט לנצל את עונת הקיץ החמה ולנסוע יחד עם משפחתו ליום כיף בפארק המים "מים בששון" שהינו הפארק העירוני של עיריית הרצליה, שבו בחודשי הקיץ אלפי מבקרים ביום. בכניסה, שילמו בני המשפחה 50 ₪ עבור כל כרטיס לאדם ונכנסו למתחם הפארק. עומר, שהיה כבד גוף, ישב בצל ודאג להימרח בקרם הגנה ולשתות הרבה מים. עידו, בנו הצעיר של עומר, ביקש מאביו שיצטרף אליו למגלשת האבובים ולאחר מספר דקות של שכנועים השניים הלכו יחד למגלשה. בעת יציאתם מהמתקן, מסר עומר את האבוב לעובד המתקן והחל להתקדם חזרה לעבר כסאו. השניים ירדו יחד בגרם המדרגות כשעומר צועק לבנו: "היזהר ואל תרוץ! אין לי כבר כוחות לרדוף אחריו!". עומר החל לרדת בזריזות בגרם המדרגות כשלפתע רגלו נתקעה בפתח ניקוז ונפגעה משבבי מתכת שעטפו את הפתח. עומר המדמם ניסה לזעוק לעזרה והבחין כי רשת הניקוז אשר כיסתה את הפתח נשברה. בעקבות האירוע נזקק עומר לתפרים וישב בבית במשך שישה חודשים. בשל הפגיעה ברגלו, נזקק לליווי צמוד של אשתו, טלי, שנאלצה גם היא להיעדר מעבודתה כמורה במשך כל התקופה. הפגיעה לזוהרה בכאבים חזקים שהצריכו נטילת תרופות ומשככי כאבים באופן קבוע וכן ביקורים אחת לכמה שבועות אצל רופא. מאז אותו אירוע, פיתח עומר חרדה למים והוא אינו מתקרב כלל לים או לבריכה. בדיעבד הסתבר ששלושה ימים טרם ביקורו של עומר ומשפחתו בפארק, התקיימה ביקורת בטיחות מטעם חברה חיצונית שלא מצאה פגמים בתשתיות או במתקנים. בנוסף התברר שאירוע דומה התרחש לפני כחודשיים בפארק המים הסמוך "ימית כפליים".

שאלה מס' 1.1 (35 נק')

עומר פונה אליכם ומבקש מכם לסייע להם במימוש זכויותיו המשפטיות נגד הגורמים הרלוונטיים. כתבו את פרשת התביעה ופרשת ההגנה. בתשובתכם התייחסו נא גם לראשי הנזק באופן כללי. לבסוף תנו דעתכם לסיכויי התביעה.

תשובה

בדיקת מודל הרשלנות של ברק (ע"פ פס"ד ועקנין)

תביעתו של עומר כנגד פארק המים (בעלות העירייה)

חובת זהירות מושגית - חובת זהירות זו שואלת האם ביחס לסיכון מסוים מתקיימת חובת זהירות?

סף כניסה - במקרה זה נראה כי קיים חוזה בין הצדדים שכן בעת הכניסה שילמו בני המשפחה 50 שקלים, בנוסף נראה כי קיימת חובת זהירות מכוח ס' 37 הנוגע לבעלות במקרקעין שכן פארק המים בבעלות העירייה ונמצא על שטחה. בנוסף מכוח יחסי שכנות קיימת החובה לא להזיק לאחר (פס"ד חילזון בבירה).

צפיות טכנית - בעלי פארק מים יכולים להיות מודעים לסכנות הנשקפות בשל ריצה לא זהירה בין המתקנים.

צפיות נורמטיבית - בעלי פארק מים צריכים להיות מודעים לסכנות הנשקפות בשל ריצה בין המתקנים (החלקה, נפילה ועוד).

צפיות טכנית - במקרה זה בעלי פארק המים היו יכולים לצפות כי ריצה בין המתקנים בעיקר במקום בו ישנם פתחי ניקוז תביא לנזק בשל היתקלות ברשתות פתחי הניזוק.

צפיות נורמטיבית - בעלי פארק המים, אשר מודעים לכך כי בחודשי הקיץ באים כל שנה אלפי מבקרים אשר מתרוצצים ורצים בין המתקנים בלי לשים לב לסכנות התמונות בכך היו צריכים לדעת כי קיימת סכנות כגון נפילה או החלקה או היתקלות ברשתות הניזוק. לא נאמר לנו כי במקום היה שלט המזהיר מריצה או מזהיר מפתחי הניזוק, בנוסף לא נאמר כי אחראי המתקן התריע מפני ריצה ולכן ניתן להניח כי היו פאשלות מטעם פארק המים אשר בגינן ניתן היה לצפות נזק שנגרם מריצה בפארק. בנוסף ניתן לראות כי אירוע דומה התרחק בפארק מים נוסף שבועות ספורים לפני ולכן ישנה מודעות לסכנה והם היו צריכים לבדוק כי סכנה זו לא קיימת אצלם.

הפרת חובת הזהירות (נבחנת ע"פ לרנד הנד המצוי בפס"ד חמד) - ניתן לראות כי תוחלת הנזק גבוהה שכן בחודשי הקיץ באים אנשים רבים לפארק המים, יש באלגן רב ואנשים שרוצים למצות את יומם ולהנות מכל המתקנים רצים בין המתקנים על מנת להספיק (סיכויי התרחשות הנזק גבוהים) בנוגע לגובה הנזק ניתן לראות כי עומר ישב בביתו חודשים רבים ונזקק לליווי צמוד (נזק גבוה) בנוסף ניתן לצפות אף נזק חמור יותר מנפילה במדרגות של פארק מים. ניתן לראות כי תוחלת הנזק גבוהה. בנוגע לאמצעי הזהירות, ניתן לראות כי פארק המים נקט באמצעי זהירות כלשהו כאשר ערך בדיקת בטיחות (אשר לא מצאה פגמים). פארק המים יגידו כי בנוסף לעצם היות מפעיל במקום הם לא התרשלו שכן אמצעי זהירות סבירים נקטו. מנגד ינסה עומר לטעון כי אמצעי זהירות אלה אינם מספקים וכי באמצעי זהירות בעל עלויות אפסיות כגון הנחיית המפעיל להגיד כי אסור לרוץ לפי העלייה למתקן או שילוט המורה לא לרוץ כל הנזק יכול היה להימנע. פארק המים יוכל לטעון (בידה ולא היה שילוט) כי במילא אנשים אינם מקשיבים לשילוט וכי הבדיקה והמפעיל הינם אמצעי מספיק כדי שלא יוחזקו כרשלנים.

נזק - במקרה זה קיים נזק ממוני מסוג הוצאות רפואיות (תפרים, פינוי לבית החולים וכו') ואובדן השתכרות שכן עומר אינו יכל לעבוד במשך כמה חודשים וגם אישתו טלי נעדרה מעבודתה על מנת להיות עימו בביתו ולעזור לו (נאמר שהיה מושבת לביתו). קיים גם נזק לא ממוני מסוג אובדן הנאות חיים (היה מושבת במשך כמה חודשי, לא יכל לצאת ולהנות מפעילויות כגון פארק מים עם ילדיו) וכאב וסבל (כאב פיזי, עומר סבל מכאב ונזקק לתפרים ולכדורים נגד כאב בשל התאונה).

קש"ס עובדתי - אילו היו נוקטים הפארק באמצעי זהירות כגון שילוט/היו מורים למפעילים לשים לב ולהעיר למשתמשים במתקנים שלא ירוצו (לא הייתה מתרחשת העוולה) עומר לא היה רץ ולכן היה שם לב לפתח הביוב והנזק היה נמנע.

קש"ס משפטי (סוג הנזק ולא גובהו פס"ד בן שמעון) - פארק המים יכל לצפות כי ריצתם של אנשים במדרגות המתקנים כפי שקורה בחודשי הקיץ העמוסים יוביל לנזק גוף בשל נפילה, החלקה או פציעות דומות.

הגנות - פארק המים יוכל לטעון כי אדם בוגר כמו עומר מודע לסכנה שבריצה במדרגות רטובות ולכן אם תתקבל התביעה יש לפסוק לו אשם תורם משמעותי בגין הנזק.

שיקולים (מצויים בפס"ד גורדון) - כיס עמוק - העירייה הינה כיס עמוק לכן ניטה להטיל את התביעה עליה, לא נרצה כי עומר המסכן ישאר לא מפוצה כאשר יש כיס עמוק שיכול לפצות.

סיכויי תביעה - אני סבורה כי במקרה זה סיכויי התביעה נגד העירייה/פארק המים קטנים שכן ננקטו ע"י העירייה צעדים על מנת למנוע התרשלות כגון עובד המשגיח במתקן ובדיקת בטיחות ע"י חברה חיצונית ולכן הם אינם נהגו ברשלנות ע"פ לרנד הנד. עם זאת העירייה מהווה כיס עמוק וכן יכלה לנקוט באמצעים נוספים ולכן ישנו סיכוי קטן כי תתקבל התביעה, אם תביעה זו תתקבל אני סבורה כי לעומר כאדם בוגר המודע לסכנה יהיה אשם תורם משמעותי לנזק ופיצוי יופחתו בהתאם.

* אני סבורה כי העירייה תוכל ותנסה לתבוע את החברה אשר ביצעה את ביקורת הבטיחות בתביעת שיפוי או צד ג על כך שלא התריעה על ליקוי הבטיחות הקיים בטענה כי בכך התרלה גם היא ואחראית גם היא לנזק הנגרם.

* במידה ופארק במים על שטח העירייה אך אינו שייך לה ישירות תתקיים אחריות שילוחית של העירייה בגין רשלנות פארק המים.

חסר: ניתוק קש"ס (1)

הסתכנות מרצון (1)

כיצד תשתנה תשובתכם, אם נתון לכם שהמשטר הנזיקי החל על המקרה הוא משטר השוקל הטוב/המונע הזול?

תשובה

תשובתי תשתנה. במידה והמשטר הוא מונע הנזק הזול/השוקל הטוב תחול אחריות מוחלטת על הצד שיכל למנוע את התאונה באופן הטוב ביותר ובמחיר הנמוך ביותר. במקרה זה פארק המים הוא מונע הנזק הזול שכן פארק המים הוא בעל המידע, הוא צריך להוציא אישורי בטיחות, הוא מכיר את התקנות והוא מודע לסכנות ולנזקים שעלולים להגרם בפארק המים ולכן עליו תוטל אחריות מוחלטת. ע"פ השוקל הטוב אחריוצ מוחלטת יכולה לפול על צד ג' במקרה זה יכל העובד במתקן אשר היה במקום להתריע מפני ריצה ולהגיד לעומר ובנו להיזהר ובכך היה נמנע הנזק ולכן הוא יכול להיות השוקל הטוב במקרה זה.

מה לגבי עומר - שיכול היה להימנע מלרוץ בפזיזות ובכך למנוע את הנזק? (6-)

האם קבלת התביעה באופן עקרוני לפי חלק א' עולה בקנה אחד עם מטרות דיני הנזיקין?

תשובה

מטרות דיני הנזיקין הינם צדק מתקן, צדק חלוקתי, פיצוי והרתעה.

צדק חלוקתי - חלוקה הוגנת יותר של "העוגה" העירייה גוף גדול מולעומר החלש, קבלת התביעה מסתדר עם הצדק החלוקתי שכן עומר יפוצה ע"י העירייה.

צדק מתקן - השבת המצב לקדמותו. קבלת התביעה מסתדרת עם מטרה זו שכן השבת המצב לקדמותו תתקיים במידה ותתקבל התביעה ועומר יפוצה בגין נזקו.

הרתעה - מצד אחד ניתן להגיד כי קבלת התביעה תביא להרתעה שכן היא תגרום לפארק המים לנקוט באמצעי זהירות. מנגד אנו יודעים כי הם נוקטים באמצעי זהירות ואף אלו לא תמיד מונעים את הריצות של אנשים במתקנים הגורמות לנזק, על כן אני לא בטוחה כי נקיטת אמצעי זהירות נוספים בהכרח תביא להרתעה.

פיצוי - במידה ותתקבל התביעה יפוצה עומר ולכן המטרה מתקיימת.

כיצד תשתנה תשובתכם לחלק א' בהיבטים השונים, אם עידו צילם את המכסה לאחר פציעת אביו והתברר שהמכסה היה חלוד ביותר?

תשובה

במידה והמכסה היה חלוד אטה יותר להגיד כי זוהי התרשלות של פארק המים ולכן סיכויי התביעה של עומר עולים. במקרה בו המכסה חלוד, הצפיות כי הוא יישבר ויגרום לנזק היא גדולה יותר ולכן ישנה ציפייה כי פארק המים יחליף את המכסה (אמצעי זהירות זול אשר מונע את הנזק כולו). במידה והמכסה אינו חלוד סכנה זו צפויה פחות ולכן אנו לא מצפים כי פארק המים יהיו מודעים לה. על כן במידה והמכסה חלוד פארק המים יתפסו כרשלנים ולכן התביעה תתקבל בעייני.

חלק 2 – שאלה פתוחה

נורית ויוסי שכרו "מתנפחים" ליום ההולדת של בנם באוגוסט 2019 (חברה הביאה אותם וקבעה איתם לאסוף זאת אחרי שעתיים). המתנפחים עפו לחצר יורם השכן וגרמו לו נזק רכושי. בהרצאה שהעביר לאחרונה טען שופט בית-המשפט העליון אלכס שטיין שאם יורם יתבע את נורית ויוסי לפי נוסחת לרנד הנד, הוא יפסיד. לעומת זאת, אם יתבע לפי תורת הסיכונים ההדדיים, יזכה בתביעתו.

הסבירו טענה זו תוך הצגת שתי הגישות (אין להתייחס לתביעה אפשרית נגד החברה).

תשובה

נוסחת לרנד הנד (מצויה בפס"ד חמד) בודקת את תוחלת הנזק (סיכויי התממשותו * גובה הנזק) אל מול אמצעי הזהירות הננקטים (משטר של אשם) ועל פיו קובעת אם התרשל הנתבע. נתבע אשר נקט באמצעי הזהירות הסבירים לא ייחשב לרשלן ולא תתקבל תביעה כנגדו.

ע"פ תורת הסיכונים ההדדיים של פלטשר (משטר של אחריות מוחלטת) אנו מסתכלים על הצד שמסכן יותר והוא זה שיהיה אחראי תמיד באופן מלא לנזק (במידה ושני הצדדים מסכנים במידה שווה ישאו בנזק חצי חצי). על כן תמיד תתקבל במלואה התביעה מול הצד המסכן והוא יישא בנזק כולו.

ע"פ נוסחת לרנד הנד, יכול להיות כי הזוג לא יתפסו כרשלנים שכן הם נשמעו להוראות היצרן הנוגע למתנפחים ובכך נקטו באמצעי הזהירות הסבירים הנדרשים על מנת לא להיחשב כרשלנים, במידה ולא יחשבו כרשלנים לא ניתן להאשימים ולכן יפסיד יורם בתביעה. מנגד ע"פ תורת הסיכונים ההדדיים האחריות היא על הצד המסכן יותר, במקרה זה הזוג אשר שכרו את המתנפחים ולכן הם אלו שיוצרים את הסיכון לעומת יורם השכן אשר כלל לא יוצר סיכון, על כן ע"פ תורת הסיכונים ההדדיים יחשבו הזוג למסכנים יותר ויהיו בעלי אחריות מוחלטת לנזק ויורם יזכה בתביעתו כנגדם.

חלק 3 – פלת"ד

בתחילת חודש יוני 2021, החליטו צחי ואריה, זוג חברים טובים, כי הגיע הזמן להוציא לפועל את החופשה שחלמו עליה עוד טרם הקורונה ולרדת לאילת. בשעות הבוקר המוקדמות נכנס צחי לג'יפ שלו, המבוטח בחברת "מה שבטוח", אסף את חברו, אריה, והחלו בנסיעה דרומה. לאחר כשלוש שעות נסיעה בכביש הערבה, שהוא כביש מהיר, חש צחי עייפות וביקש מאריה שיחליף אותו בנהיגה. אריה, שאינו בעל רישיון נהיגה, נחלץ לעזרת חברו והחליט שהוא ינהג עד היעד. צחי עצר את הרכב בשול הדרך בכביש המהיר, ונתן לאריה לעבור למושב הנהג, כאשר הוא עצמו הלך לחפש לו חטיף בתא המטען של הרכב (בגאז'). אריה, ששם לב שחום הרכב מעט גבוה, החליט ליתר ביטחון לבדוק את רמת המים הרכב. צחי הציע עזרתו לאריה, היות שהוא הרי מכיר את רכבו יותר מכל אחד אחר. בעוד הרכב מונע, פתח אריה את מכסה המנוע והוסיף מים עד להתקררות הרכב לרמה הרצויה. כשביקש אריה לסגור את מכסה המנוע, השתרר לפתח תפס הביטחון ומכסה המנוע נחת על כף ידו ושבר לו 3 אצבעות. צחי ששמע את זעקותיו של אריה רץ אל חברו דרך הצד הפונה לכביש. למרבה הצער, צחי נפגע קשה בראשו ממראה של רכב מסחרי שבדיוק חלף במקום במהירות ונעלם לאחר הפגיעה. צוות ההצלה שהגיע למקום, נאלץ לקבוע את מותו של צחי ופינה את אריה להמשך טיפול בבית החולים. צחי הותיר אחריו שני הורים.

דונו באפשרויות התביעה.

תשובה

האם התרחשה תאונת דרכים? (בחינת שלבים ע"פ פס"ד עוזר)

מאורע - ניתן לראות כי מתקיים מאורע בו יצאו השניים מהרכב על מנת להחליף מקומות (אריה ינהג במקום צחי) ונפגעו.

נזק גוף - אריה שבר 3 אצבעות, צחי מת.

עקב (קש"ס) - עובדתי (הסיבה בלעדית אין) ניתן לראות כי נזק הגוף נגרם לשנים בשל שימוש ברכב. משפטי (מסחן הסיכון) ניתן לראות כי הנזק של השנים הוא בתחום הסיכון שיוצר השימוש ברכב (דריסה כיציאה מהרכב ונפילת מכסה המנוע על האצבעות בעת טיפול דרך).

שימוש - טיפול דרך מהווה שימוש ברכב מנועי כאשר הוא הכרחי על מנת להמשיך בנסיעה (פס"ד דראושה), במקרה זה גם החלפת הנהג נעשתה על מנת שיוכלו השנים להמשיך בנסיעה שכן צחי היה עייף מכדי לנהוג וגם בדיקת המים הייתה על מנת להמשיך בנסיעה שכן התחממות הרכב לא מאפשרת את המשך הנסיעה התקין.

ברכב מנועי - ניתן לראות שג'יפ הינו רכב מנועי שכן הוא נע בכוח מכאני על פני הקרקע ועיקר יעודו לשמש תחבורה יבשתית.

למטרות תחבורה - המבחן התעבורתי. במקרה זה הרכב שימש לנסיעה, ברור כי זוהי מטרת תחבורה.

מרכיבי ההגדרה מקיימים לכן אבחן חזקה ממטעת (ס' 1 לחוק), במקרה זה נראה כי התאונה לא התרחשה בשל מעשה מכון ולכן אינה נכנסת תחת החזקה ההממעת.

על כן, **ניתן לראות כי מקרה זה הינו תאונת דרכים ע"פ חוק הפלדת, כעת אבחן את אפשרויות התביעה של השניים.**

תחילה עולה השאלה האם בעת התאונה היה צחי הנוהג ברכב או אריה שכן התחלפו השניים בעת העצירה אך לא המשיכו בנסיעה ואריה עדיין אינו נהג ברכב. ע"פ ס' 7(5) מי שנהג ברכב ללא ביטוח וע"פ ס' 7(6) מי שהתיר לאחר לנהוג ברכבו ללא ביטוח אינם זכאים לפיצוי על פי חוק הפלדת ולכן הם משוללי זכאות. ע"פ ס' 7(ב) תלוייהם זכאים ולכן הוריו של צחי במידה ונחשבים תלויים לא יהיו משוללי פיצוי. על כן במידה ונהג אריה ברכב ואף צחי ידע כי הוא אינו בעל רישיון שניהם אינם זכאים

לפיצוי ע"פ חוק הפלתד (במידה ולא היה על צחי לדעת כי אריה לא בעל רישיון לא ישלל ממנו פיצוי ע"פ פס"ד קרנית נ' פרח גם במידה ואריה היה הנוהג באותה העת).

כעת אניח כי צחי נהג ברכב על מנת לדון בשאלה ממי זכאי כל אחד מהם לפיצוי ע"פ החוק (שכן אם אריה נהג הם אינם זכאים לפיצוי).

צחי - ע"פ פס"ד אלהרב/מוחמד בעת תיקון דרך הנעשה ע"י הנוהג ברכב דינו של הנפגע (אשר נהג או היה נוסע ברכב) הינו כדין אדם הנמצא בתוך הרכב. לכן זכאי צחי כנוהג ברכב אשר נפגע בעת טיפול (בא לעזור לאריה אשר הסתבך עם בדיקת המים ונפצע) דרך לפיצוי מעת מבטחו האישי בלבד, במידה ואינו מבוטח הוא אינו זכאי לפיצוי כלל (ס' 2 לחוק). במידה ויקבע כי עיסוקו לא היה בטיפול דרך אלה כי העזרה לאריה אינו טיפול דרך דינו יהיה כהולך רגל והוא יתבע את המשאית ומבטחה (ס' 3).

אריה - בעת פגיעתו עסק אריה בטיפול דרך לכן דינו כדין נוסע/נהג, במידה ונניח (כפי שהסברתי) כי עת התאונה היה נוסע ברכב ולא נהג הוא זכאי לפיצוי ממבטחו של צחי (פס"ד מוחמד) ובמידה וצחי אינו מבוטח הוא זכאי לפיצוי מטעם קרנית.